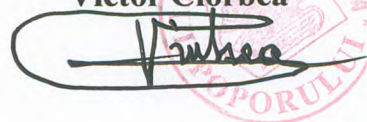

Aprob,
Avocatul Poporului,

Victor Ciorbea

RAPORT

privind vizita efectuată la Penitenciarul Găești,
județul Dâmbovița, la data de 11 august 2016

Sumar:

Prezentul Raport, întocmit ca urmare a vizitei la Penitenciarul Găești, județul Dâmbovița, este structurat pe trei capitole, după cum urmează:

1. Cadrul general și organizarea vizitei
2. Constatările rezultate din vizita efectuată
3. Recomandări

1. Cadrul general și organizarea vizitei

Prin Legea nr. 109/2009, România a ratificat Protocolul opțional (denumit în continuare OPCAT), adoptat la New York la 18 decembrie 2002, la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, adoptată la New York la 10 decembrie 1984.

Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție din cadrul instituției Avocatul Poporului, îndeplinește atribuțiile de Mecanism Național de Prevenire a torturii în locurile de detenție, în sensul prevederilor OPCAT, monitorizând în mod regulat tratamentul aplicat persoanelor aflate în locuri de detenție, prin vizitarea, anunțată sau inopinată, a locurilor de detenție.

În acest sens, în conformitate cu art. 14 alin (1) și art. 29⁷ alin. (3) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, instituția Avocatul Poporului a efectuat o vizită la Penitenciarul Găești, județul Dâmbovița, la data de 11 august 2016.

La efectuarea vizitei au participat reprezentanți ai instituției Avocatul Poporului, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție, respectiv doamna _____ – consilier (jurist), domnul _____ consilier (jurist), doamna _____ – consilier (medic) și domnul _____ – consilier (psiholog), domnul _____, asistent social desemnat de către Colegiul Național al Asistenților Sociali din România și domnul _____, reprezentant al Organizației Neguvernamentale „Asociația Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului” (AEPADO).

Vizita a avut ca obiective verificarea condițiilor de cazare, tratamentul aplicat persoanelor private de libertate și verificarea aspectelor sesizate prin petițiile adresate instituției Avocatul Poporului de către persoanele private de libertate aflate în Penitenciarul Găești.

1¹. Cooperarea conducerii Penitenciarului Găești cu echipa de vizitare

Conducerea și alte categorii de personal din cadrul unității penitenciare vizitate a cooperat cu echipa de vizitare, punându-i la dispoziție documentele solicitate, facilitându-i accesul neîngrădit la documente și la întrevederile cu persoanele private de libertate.

2. Constatările rezultate din vizita efectuată și din interviurile cu deținuții

Penitenciarul Găești este instituție publică de interes național, cu personalitate juridică, aflată în subordinea Ministerului Justiției și face parte din instituțiile publice de apărare, ordine publică și siguranță națională ale statului.

Penitenciarul Găești a fost înființat la data de 06.12.2012, prin reorganizarea Centrului de Reeducare, fiind profilat pe custodierea persoanelor private de libertate majore și tinere clasificate în regim deschis (se aplică deținuților condamnați la pedeapsa închisorii de cel mult un an).

Structura personalului care deservea penitenciarul era de 221 de persoane, la data vizitei fiind încadrate 196 de persoane (din care 3 prin detașare de la alte unități) și în curs de ocupare 2 posturi, scoase la concurs din sursă externă, respectiv ofițer psiholog și agent administrativ (contabil).

Personalul medical era alcătuit din doi medici de familie, un medic stomatolog, opt asistenți medicali de medicină generală și un asistent de farmacie. În cadrul biroului Educație erau angajați doi ofițeri educatori, cinci educatori civili, un agent tehnic și un monitor sportiv, iar în cadrul biroului Asistență Psihosocială erau angajați doi psihologi acreditați de Colegiul Psihologilor din România (unul dintre aceștia din data de 15.07.2016), un ofițer asistent social și doi agenți asistență socială, dintre care unu cu atribuții de asistent social.

La data vizitei, Penitenciarul Găești era organizat și amenajat astfel încât să asigure condiții necesare aplicării *regimului deschis* de executare a pedepselor privative de libertate, desfășurării activităților de educație și reintegrare socială, muncă sau alte activități lucrative, de cazare, hrănire, echipare, asigurarea asistenței medicale, igienei individuale și colective, precum și realizării măsurilor

de siguranță în raport cu prevederile legale aplicabile categoriei de persoane private de libertate.

În cadrul penitenciarului erau organizate **trei secții de detenție regim deschis**, sectorul administrativ, parcul auto și alte spații auxiliare.

a) Referitor la capacitatea și numărul persoanelor custodiate la data vizitei

Din discuția purtată cu directorul Penitenciarului Găești și din documentele puse la dispoziția echipei de vizită a rezultat faptul că, la data vizitei, se aflau în custodie un număr de **364 de persoane private de libertate** și erau instalate 452 de paturi, **gradul de ocupare** al penitenciarului fiind de **80,53%**.

Astfel, potrivit documentului intitulat "*Capacitatea de cazare – Suprafața și volumul spațiilor de cazare începând cu data de 29.07.2016*", unitatea penitenciară vizitată putea asigura, în funcție de *suprafața și volumul* spațiilor de cazare, custodierea unui număr legal de aproximativ 414 deținuți la 4 metri pătrați (mp), respectiv, 856 deținuți la 6 metri cubi de aer (mc).

Din același document reieșea că, suprafața și volumul camerelor de cazare variau din punct de vedere al suprafeței (mp), volumului (mc) și înălțimii (m). De exemplu:

- camera **E1.3**: avea o suprafață de 10,11 mp, volumul de 31,34 mc, înălțimea de 3,10 m și **2 paturi instalate**;

- camera **E.1.1**: avea o suprafață de 16,83 mp, volumul de 52,17 mc, înălțimea de 3,10 m înălțime și **4 paturi instalate**;

- camera **E2.p.21**: avea o suprafață de 18,16 mp, volumul de 70,82 mc, înălțimea de 3,90 m și **3 paturi instalate**.

Astfel, la data vizitei, Penitenciarul Găești nu se confrunta cu fenomenul supraaglomerării, conducerea unității penitenciare respectând dispozițiile legale, în vigoare, referitoare la standardele minime de spațiu care trebuie asigurate persoanelor private de libertate, prevăzute de art. 48 din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, art. 2 din Normele minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor private de libertate, aprobate prin Ordinul

Ministrului Justiției nr. 433/C/2010, Recomandările Subcomitetului Națiunilor Unite pentru Prevenirea Torturii (SPT), ale Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT) și Regulile Mandela (de ex.: regulile nr. 13, 14, 15, 16 și 17).

Directorul unității penitenciare vizitate a menționat echipei de vizită că, Penitenciarul Găești nu s-a confruntat cu fenomenul supraaglomerării de la înființarea sa, din anul 2012, până la momentul vizitei (11 august 2016) și, că, în scopul măririi capacității de cazare și asigurării unor condiții de detenție în conformitate cu normele legale în vigoare, administrația penitenciarului a transformat pavilionul școală în pavilion de detenție, *de la data de 27.07.2016 (anterior vizitei), fiind date în folosință 208 locuri.*

b) Referitor la condițiile de cazare

Iluminare și aerisire: majoritatea camerelor de detenție vizitate aveau 2 ferestre mari, tip termopan (mai puțin camera E1.3 care avea o singură fereastră), care asigurau lumină naturală suficientă și aerisirea adecvată a acestora, putând fi desfășurate activitățile curente zilnice la lumina naturală (de ex.: citit, scris, curățenie etc.).

Iluminatul artificial în interiorul camerelor se realiza prin becuri cu filament, asigurând un spectru luminos cât mai apropiat de cel al iluminatului natural, putând fi prelungite activitățile curente zilnice în perioada de întuneric a zilei.

Condiții igienico-sanitare: camerele de detenție vizitate erau curate. Din documentele puse la dispoziție echipei de vizită rezulta că deținuților li se asigura produse igienico-sanitare de strictă necesitate (aparate de ras, pastă de ras, pastă de dinți, hârtie igienică și săpun), care se distribuiau lunar, pe bază de tabel și semnătura de primire a persoanelor private de libertate.

În timpul vizitării penitenciarului, unii dintre deținuți au menționat că **detergentul** pentru spălarea rufelor personale și **produsele pentru igienizarea camerelor** de detenție, deși se distribuiau **ritmic, cantitatea acestora era**

insuficientă, fiind nevoiți să cumpere aceste produse de la magazinul din incinta penitenciarului pentru a suplimenta cantitatea necesară.

Or, din examinarea tabelelor de evidență scriptică¹ ale unității penitenciare, coroborate cu dispozițiile prevăzute în Normele metodologice privind stabilirea drepturilor de echipament și de materiale igienico-sanitare aferente persoanelor private de libertate, respectiv Anexa nr. 8², Norma nr. 8, referitoare la materiale igienico-sanitare, de gospodărie și de spălat, aprobate prin Ordinul ministrului justiției nr. 2.056/2007, *în vigoare la data vizitei*, **aspectul referitor la cantitatea de detergent și produse pentru igienizarea camerelor de cazare nu s-a confirmat.**

Mobilier: camerele de detenție vizitate erau amenajate tip dormitor, cu paturi supraetajate (câte două), cu mobilier simplu pentru servirea mesei (masă și scaune), dulapuri mari și spații pentru depozitat îmbrăcăminte, noptiere, televizor. În unele camere, podeaua era acoperită cu linoleum (de ex.: camera **E2.1.1**), iar în altele cu gresie (de ex.: camera **E3.p.2**).

Grupuri sanitare: fiecare cameră de detenție avea **grup sanitar propriu**, cu toaletă cu separatoare, chiuvetă (în unele camere, unde erau cazate 10 persoane private de libertate, erau 3 chiuvete, din care 2 de inox – de ex.: **E2.1.3**), cădiță de duș, baterii tip antivandalism, podea acoperită cu gresie și pereții cu faianță. În plus, grupurile sanitare aveau și o fereastră care asigură aerisirea.

Program apă rece: nu exista, întrucât, **apa rece se furniza permanent** din castelul de apă aflat în incinta unității, alimentat din puțuri de mare adâncime.

¹ Respectiv documentele intitulate:

- a) Tabel Nominal cu repartitia și primirea drepturilor pentru materiale de întreținere, gospodărie, și curățenie, conform ORD. M.J. nr. 2138/c/2007, în luna iulie 2016;
- b) Bon de consum colectiv nr. 121/13.07.2016, la care este anexat un document intitulat "DREPTURI ALOCATE PPL IULIE 2016 și un tabel de evidență, din data de 14.07.2016, cu numele și prenumele deținuților, materialele igienico-sanitare primite de aceștia, pe bază de semnătura de primire.

² În prezent, Anexa nr. 8 a fost abrogată prin Ordinul ministrului justiției nr. 3848/C/2016 la data de 21.11.2016.

Program de îmbăiere a persoanelor private de libertate: se asigura îmbăierea zilnică a deținuților, conform deciziei Directorului General al Administrației Naționale a Penitenciarelor (ANP) nr. 495/15.09.2015, în baza Programului nr. P₂ 37819/PGDB/16.09.2015, aprobat de conducerea Penitenciarului Găești (de ex.: Pavilion deservire – E1 și Pavilion dormitoare – E2: 16-18; Pavilion dormitoare – E3: 13-14; Pavilion dormitoare – E4: 14-15; persoane private de libertate aflate la puncte de lucru: 17-18).

Programul săptămânal la spălătorie era organizat pe zile și secții de deținere. De exemplu: lenjeria de corp a deținuților se spăla *luni*, între orele 8-12, secția E2 (et. 1, parter), între orele 12-16, secția E2 (et. 2); *marți*, între orele 8-16, secția E3 (et. 1 și 2) și *miercuri*, între orele 8-16, secția E1; lenjeria de pat se spăla joi și vineri.

Energia termică era asigurată prin centrala termică proprie a penitenciarului, cu mențiunea că, pentru iarnă, distribuția energiei termice se făcea în baza unui program aprobat de conducerea Penitenciarului Găești (spre pildă: 47965/31.12.2015 – aprobat pentru perioada 31.12.2015 – 31.03.2016).

2². Aspecte rezultate din întrevederile cu persoanele private de libertate

În cadrul interviurilor, o persoană privată de libertate a susținut că au existat represalii din partea conducerii Penitenciarului Găești, constând în ”*amânare la comisia de liberare condiționată, fără niciun motiv legal*”. Însă, din analizarea documentelor puse la dispoziție de conducerea unității penitenciare a rezultat că, de fapt, cererea sa de liberare condiționată a fost respinsă pentru neîndeplinirea condițiilor prevăzute de lege (în speță, antecedente penale, sancțiuni disciplinare [sancțiuni ridicate], natura faptei).

În plus, persoana privată de libertate a contestat hotărârea Comisiei pentru individualizarea regimului de executare a pedepselor privative de libertate din cadrul Penitenciarului Găești la instanța de judecată, care, conform informațiilor existente

pe site-ul portalului instanțelor de judecată, *a respins definitiv contestația acestuia, pentru neîndeplinirea condițiilor prevăzute de lege.* Prin urmare, hotărârea Comisiei pentru individualizarea regimului de executare a pedepselor privative de libertate din cadrul Penitenciarului Găești a fost temeinică și legală.

Un alt deținut dintre cei intervievați s-a plâns de **cazarmament**, afirmând că *”saltelele sunt cam uzate”*, însă, în timpul efectuării vizitei de monitorizare **nu s-a confirmat acest aspect**, echipa de vizită constatând prin vizualizare că acesta se afla în stare bună, corespunzătoare.

Unele persoane private de libertate au reclamat **prezența insectelor** (gândaci și ploșnițe) în camerele de detenție, considerând că numărul de dezinsecții și deratizări este insuficient, iar produsele folosite ineficiente, în timp ce altele au menționat că *”se face deratizarea, însă nu se dau produse de acest gen persoanelor private de libertate”*.

Din verificarea fișelor de deratizare și dezinsecție, puse la dispoziția echipei de vizită de conducerea penitenciarului, a reieșit că **deratizarea se efectua semestrial și la nevoie, iar dezinsecția o dată la 3 luni și la nevoie.**

Alți deținuți au reclamat existența unui **miros urât** în bucătărie și în curtea de plimbare, din cauza tomberoanelor de gunoi amplasate în apropierea blocului alimentar (**E.D.2.**). Însă, acest **aspect nu s-a confirmat**, membrii echipei de vizită nu au perceput vreun miros urât, când au vizitat locul în care erau amplasate tomberoanele de gunoi. În plus, au **constatat** că acestea **erau igienizate și amplasate în exteriorul blocului alimentar**, într-un spațiu special, destinat depozitării acestora.

O altă persoană privată de libertate a sesizat echipei de vizită că **nu i s-a asigurat un regim alimentar cu respectarea convingerilor sale religioase**, dar din verificarea documentelor puse la dispoziția echipei de vizită de către unitatea penitenciară, a reieșit că acesta **fusese alocat la Norma de hrană 17 musulmani/advențiști**, astfel, **acest aspect s-a dovedit a nu corespunde realității.**

În timpul desfășurării vizitei, alte câteva **persoane private de libertate** au mai semnalat verbal echipei de vizită **prețuri foarte mari** practicate de **magazinul** din incinta penitenciarului și **lipsa frigiderelor** din camerele de detenție.

Referitor la aceste ultime aspecte, **echipa de vizită a constatat următoarele:**

- din analizarea actelor puse la dispoziție de conducerea Penitenciarului Găești, respectiv proces verbal din 06 iunie 2016, oferte de la alți agenți economici din zonă (S.C. ASTOR JUNIOR S.R.L., SC. VANALEX COM S.R.L., S.C. EMA S.R.L. etc.) pentru produsele prezentate în lista de prețuri de către administratorul magazinului din incinta penitenciarului, a reieșit că **nivelul prețurilor practicate de magazinul (S.C. MARSAN S.R.L.) din incinta Penitenciarului Găești era în limita mediei prețurilor practicate pe plan local, neexistând diferențe la niciun produs;**

- referitor la **frigidere**, menționăm că echipa de vizită nu a constatat prezența acestora în camerele de detenție sau în alte locuri destinate în acest sens în cadrul secțiilor de deținere, astfel că, păstrarea produselor alimentare perisabile în condiții improprii, mai ales pe timpul verii, poate duce la alterarea acestora și constitui un risc major de declanșare a unor epidemii.

2³. Cu ocazia vizitării camerelor de detenție, ***s-au constatat următoarele:***

► în camera E2.1.1 erau cazate **6 persoane** private de libertate (la o suprafață de 32,34 mp, respectiv 113,19 mc); erau instalate patru rânduri de paturi suprapuse câte două; camera avea 2 ferestre mari de termopan, era mobilată cu 2 dulapuri mari, 2 mese, 8 noptiere, 5 scaune, un televizor care aparținea penitenciarului și un grup sanitar (toaletă, chiuvetă, cădiță de duș, gresie și faianță); linoleum pe podea;

► în camera E2.1.3 erau cazate **10 persoane** private de libertate (la o suprafață de 31,97 mp, respectiv 111,90 mc); erau instalate cinci rânduri de paturi suprapuse câte două; camera avea 2 ferestre mari de termopan și mobilier identic cu cel descris mai sus, la camera E2.1.1, cu mențiunea că, grupul sanitar era prevăzut cu 3 chiuvete, din care 2 de inox;

► în camera E3.p.2 erau cazate **5 persoane** private de libertate (la o suprafață de 36,79 mp, respectiv 117,73 mc); erau instalate cinci rânduri de paturi suprapuse câte două; camera avea 2 ferestre mari de termopan și două calorifere, era mobilată cu 2 dulapuri, o masă și 5 scaune fixate în podea, TV cu suport pe perete, spațiu pentru depozitat îmbrăcăminte; gresie pe podea;

► în camera **E3.p.7** erau cazate **14 persoane** private de libertate (la o suprafață de 53,01 mp și 169,63 mc); erau instalate cinci rânduri de paturi suprapuse câte două; camera avea 2 ferestre mari de termopan și 2 calorifere, dotată cu mobilier și grup sanitar, identice cu cele descrise mai sus, la camera E3.p.2;

► în camera **E1.3** erau cazate **2 persoane** private de libertate (la o suprafață de 10,11 mp și 31,34 mc); erau instalate două paturi; camera avea fereastră de termopan, un televizor și mobilier (o masă, 2 scaune, un dulap cu 2 uși pentru îmbrăcăminte și un dulap cu ușă pentru veselă, 2 noptiere), grup sanitar.

c) Referitor la calitatea hranei și a apei potabile

Persoanele private de libertate beneficiau de 3 mese pe zi, cu un aport caloric de 3650 calorii pe zi, corespunzând normativelor în vigoare. Hrana pentru deținuții care necesitau regim alimentar se prepara separat, la recomandarea medicului, regimurile alimentare oferite fiind diabetic, hepatic, renal și hiposodat. De asemenea, erau prevăzute meniuri pentru musulmani și vegetarieni. La data vizitei, mâncarea servită de persoanele private de libertate a corespuns din punct de vedere organoleptic (aspect constatat de medicul din cadrul echipei de vizită), calitativ și cantitativ.

Deținuții beneficiau de mâncare preparată zilnic, care era asigurată la timp și în condiții de igienă. Pentru controlul calității hranei se recoltau probe de alimente la fiecare masă, atât din cele preparate termic, cât și din cele neprelucrate, care se păstrau în frigidere anume destinate timp de 48 de ore, cu grafic de temperatură afișat la loc vizibil și cu înregistrările la zi. La momentul vizitei, existau în frigiderul bucătăriei probe de alimente pentru zilele de 09, 10 și 11 august 2016 (prânz), care erau etichetate corect și corespundeau cu meniul din zilele respective.

Blocul alimentar dispunea de autorizație sanitară de funcționare, sursă curentă de apă caldă și o ventilație funcțională, cu circuitele sistematizate corespunzător. Acesta era amplasat într-o clădire separată din incinta Penitenciarului Găești, era într-o stare de igienizare foarte bună, fiind recent renovat și dotat, conform standardelor în vigoare.

Blocul alimentar avea în componență următoarele **spații**: o bucătărie mare, zone anexe pentru curățarea și pregătirea zarzavaturilor și legumelor, cameră de tranșare și preparare a cărnii, cameră frigorifică, o încăpere mai mică pentru prepararea hranei de regim alimentar, regim pentru deținuții de alte religii și regim vegetarian, spații de depozitare a alimentelor (situate la subsolul clădirii), magazii și pivinițe, precum și un solar amenajat, care producea legume pentru consumul propriu al unității penitenciare.

De asemenea, existau vestiare, grupuri sanitare și materiale igienico-sanitare (săpun, prosoape, hârtie igienică), în cantitate suficientă, atât pentru personalul angajat, cât și pentru deținuți. Starea de igienizare a acestora, la momentul vizitei, era bună.

Deținuții prezenți la blocul alimentar, în ziua vizitei, aveau echipament de protecție suficient (șorțuri, cizme de cauciuc, halate, bonete, mănuși de cauciuc, șorțuri impermeabile pentru tranșatorii de carne și persoanele care sortau/spălau legumele și zarzavaturile). În plus, personalul care lucra la blocul alimentar (atât angajații penitenciarului, cât și deținuții) avea analizele medicale obligatorii la zi, starea de sănătate a acestor persoane fiind verificată periodic, conform normativelor în vigoare.

Calitatea apei potabile – se controla lunar, din două puncte diferite (de ex.: bloc alimentar, castel apă [ieșire]), de către asistentul de igienă, probele fiind analizate și verificate de către un laborator din cadrul Direcției de Sănătate Publică (DSP), din județul Dâmbovița.

Din verificarea Buletinelor de analiză și interpretările acestora, puse la dispoziție de conducerea unității penitenciare, au reieșit următoarele:

- în primele luni din anul 2016, respectiv ianuarie (29.01.), martie (30.03) și aprilie (27.04), *calitatea apei potabile se încadra în limita normale*, conform interpretării Buletinelor de analiză, unde era menționată *concluzia* Departamentului de Supraveghere în Sănătate Publică, din județul Dâmbovița, respectiv ”**Conform Legii nr. 458/2002 completată cu Legea nr. 311/2004**”.

Departamentul de Supraveghere în Sănătate Publică (DSSP), din județul Dâmbovița, **a constatat**, însă, în lunile **februarie (26.02)**, **mai (31.05)** și **iulie (04.07) din 2016**, **neconformitatea calității apei** în raport de **prevederile Legii nr. 458/2002** privind calitatea apei potabile, republicată, modificată și completată cu Legea nr. 311/2004.

Astfel, în luna iulie 2016 (cu o lună înaintea vizitei) **DSSP**, jud. Dâmbovița **a recomandat** *”reevaluarea procedurii de clorinare a apei, astfel încât toți parametrii să se încadreze în limitele legale”*, aspect care reiese din interpretarea Buletinelor de analiză nr. 19744 și 19746, 19745 și 19747 din 4 iulie 2016.

În lunile mai și februarie 2016, **DSSP**, jud. Dâmbovița, a concluzionat *”**Neconform** Legii nr. 458/2002 completată cu Legea nr. 311/2004”*, potrivit interpretării Buletinelor de analiză nr. 18724 și 18725 din 31.05.2016; 15591 și 15592 din 26.02.2016.

d) Referitor la asistența medicală și stomatologică

Asistența medicală și stomatologică era asigurată de doi medici și un medic stomatolog, respectiv 8 asistenți medicali și un asistent de farmacie, cu mențiunea că, unul dintre cei doi medici, era un fost angajat al penitenciarului, pensionar, care avea însă contract de colaborare cu unitatea penitenciară.

Deși exista un deficit de personal medical, atât la nivel superior (medici), cât și la nivel mediu (asistenți), nu s-au prezentat candidați la concursurile organizate pentru ocuparea posturilor vacante. La momentul vizitei, erau în desfășurare înscrierile pentru un concurs de ocupare a unui post de medic.

Programul de lucru al medicilor era de 7 ore/zi în zilele lucrătoare, iar cadrele medii (asistenții medicali) lucrau în ture, asigurând în acest fel continuitatea în acordarea asistenței medicale.

Consultațiile medicale se acordau conform unui program zilnic, afișat la loc vizibil, organizat pe secții de deținere și pe camere. Urgențele erau examinate cu prioritate, indiferent de programul consultațiilor medicale. Media consultațiilor la cabinetul medical era de 1500 consultații pe lună, circa 50 de consultații pe zi.

La data vizitei, cabinetul medical avea în evidență un număr de 426 de persoane private de libertate cu afecțiuni cronice și un număr de 59 deținuți, foști consumatori de droguri. **Nu existau consumatori de droguri incluși în tratamentul substitutiv cu metadonă, cazuri de TBC, HIV și SIDA.** În ultimul an nu au fost consemnate cazuri de autoagresiuni.

La data vizitei, deținuților care sufereau de afecțiuni medicale li se oferea regim alimentar conform Normei 18, la indicația medicului curant, iar persoanelor private de libertate care nu sufereau de afecțiuni medicale li se oferea regim alimentar normal, conform Normei 17.

Dotările cabinetului medical erau de tip standard/minimal, respectiv:

- 2 tensiometre, 2 stetoscoape, un glucometru și 2 cutii de glucoză aflate în perioada de valabilitate, termometre, mănuși sterile, pansamente, soluții antiseptice și dezinfectante, cutii pentru depozitarea materialelor înțepătoare, seringi și alte materiale sanitare de unică folosință, dulapuri pentru medicamente și materiale sanitare;
- aparat de urgență cu dotări limitate, amplasat într-un dulap închis cu cheie, care, se afla, permanent, într-un loc accesibil personalului medical angajat;
- o trusă de prim ajutor minimală, aflată într-un loc vizibil și accesibil.

La momentul vizitei, cabinetul medical avea un **stoc de medicamente** foarte **limitat, dar suficient** pentru acordarea asistenței medicale primare în condiții bazice. Medicamentele erau în termen de valabilitate și păstrate în conformitate cu reglementările sanitare în vigoare.

Asigurarea de medicamente și materiale sanitare se realiza centralizat, prin sistemul de arondare la Penitenciarul-Spital Colibași. Penitenciarul Găești colabora și cu farmaciile din oraș, rețetele prescrise în urma consultațiilor fiind centralizate și transmise farmaciilor din oraș, care eliberau medicamentele necesare. Acestea ajungeau în aceeași zi la penitenciar, putând fi distribuite deținuților.

Penitenciarul Găești dispunea de **autosanitară proprie**, dar care era **veche** și **nu avea dotările minime necesare**. Astfel, în situații de urgență, **transportul**

deținuților la consulturi și/sau internări în alte unități spitalicești se realiza prin apelarea telefonică a numărului unic pentru de urgență, 112.

În ceea ce privește *registrele și evidențele scrise*, cabinetul medical deținea următoarele registre, care erau exacte și la zi, securizate și păstrate conform normelor legale în vigoare:

- consultații; tratament; pentru evidența hetero și autoagresiunilor; pentru internarea și monitorizarea pacienților-deținuți aflați în infirmerie și a celor aflați în refuz de hrană; pentru evidența medicamentelor personale ale deținuților cu probleme cronice de sănătate; pentru prescripția și administrarea medicamentelor sedative și psihotrope (acestea din urmă fiind păstrate în dulapul de medicamente, etichetate clar cu numele pacientului și administrate conform cu indicațiile medicului).

La data vizitei, **cabinetul medical nu avea însă un registru de consemnare a existenței mărcilor traumatice sau a semenelor fizice de rele tratamente, abuzuri sau tortură**, acestea fiind înregistrate în opisul de consultații medicale curente, atunci când apăreau astfel de cazuri.

În camera pentru pacienți cu patologie cronică se aflau internați un număr de **4 pacienți**, dintre care **unul necesita însoțitor permanent**. Starea lor generală și funcțiile vitale, la momentul vizitei, erau conforme cu evoluția clinică a patologiei prezentate.

În camera pentru monitorizarea refuzului de hrană se aflau, la data vizitei, **2 pacienți**, care aleseseră această formă de protest pentru a-și rezolva diferite revendicări de natură judiciară. Starea lor generală era bună, fiind monitorizați clinic și paraclinic, conform cu normele în vigoare.

Accesul la consultații și tratament stomatologic se realiza, conform programului, de asemenea, organizat pe secții de deținere și pe camere, media consultațiilor fiind de 800 de persoane private de libertate pe lună. La data vizitei medicul stomatolog era în concediu de odihnă.

Cabinetul stomatologic era dotat cu un scaun stomatologic tip vechi, cu post de lucru standard, o chiuvetă cu apă curentă, un dulăpior de medicamente, mănuși sterile, pansamente, soluții antiseptice și dezinfectante, cutii pentru depozitarea materialelor înțepătoare, seringi și alte materiale sanitare de unică folosință.

Camera de sterilizare deținea autorizație sanitară de funcționare, avea **dotări** de tip standard, învechite, dar **funcționale**. Erau respectate circuitele de sterilizare și distrugere a materialelor contaminate, precum și de securizare și depozitare a materialelor tăietor-înțepătoare.

e) Alte aspecte

1) În ceea ce privește activitatea de **asistență socială**, din discuțiile purtate cu asistentul social din cadrul unității vizitate și din examinarea documentelor puse la dispoziție de către acesta, au reieșit următoarele:

- **pentru cei 364 de deținuți** aflați în penitenciar la data vizitei era alocat **un singur asistent social**, care, în medie, lunar, reușea să efectueze doar 4-5 ședințe de consiliere individuală, astfel încât, **cei mai mulți dintre deținuți nu reușeau să acceseze serviciile de asistență socială, fiind necesară suplimentarea numărului de asistenți sociali pentru asigurarea unui raport de cel puțin 1 asistent social la 100 deținuți**;

- activitatea asistentului social era structurată în 3 categorii principale: Consiliere Socială, Convorbiri Individuale și implementarea de Programe structurate sau Semi-Structurate. **Existau câteva programe structurate ce se bucurau de succes în rândul deținuților** (de exemplu: "Eu printre oameni", cu durata de 3 luni sau "Pregătire eliberare", cu durata de 6 săptămâni, **dar care puteau fi accesate de un număr limitat de persoane private de libertate**);

- existau instrumente specializate de lucru în concordanță cu cele prevăzute în Ghidul de Asistență Socială, elaborat de Administrația Națională a Penitenciarelor;

- principalele probleme ale deținuților pentru care apelau la serviciile asistentului social erau legate de relația cu familia, de dificultățile financiare post-

eliberare, precum și în identificarea și susținerea mediului de suport pentru reintegrarea socială;

- **activitatea asistentului social era preponderent orientată în culegerea de informații în vederea realizării de statistici și nu era orientată către persoană;**

- **există o bună colaborare cu mediul ONG, care asigură în mod constant suport material pentru deținuț sau sprijin în realizarea de vizite la penitenciar pentru familiile deținuților care aveau o situație financiară precară. De asemenea, pentru un număr limitat de deținuți a fost identificată și folosită cu succes o resursă în mediul ONG, în ceea ce privește reintegrarea în societate, respectiv, asigurarea unui loc de muncă și cazare.**

2) În ceea ce privește **asistența psihologică**, aceasta era asigurată de **doi psihologi** acreditați de Colegiul Psihologilor din România. La data vizitei era în desfășurare un concurs pentru ocuparea unui alt post de psiholog.

La momentul vizitei, din punct de vedere al vulnerabilității persoanelor private de libertate, nu erau custodiați minori, femei, vârstnici, persoane cu dizabilități fizice sau mentale sau persoane care să necesite tratament de specialitate pentru dependența de alcool sau droguri. De asemenea, nu au fost autodeclarate persoane private de libertate aparținând comunității LGBT³. În luna aprilie 2016, au fost incluse în procedura managementului de caz, 8 persoane private de libertate cu probleme de sănătate mintală.

Din discuțiile purtate cu șeful Serviciului Reintegrare Socială a reieșit că nu au fost raportate situații de abuz fizic, psihologic, emoțional sau sexual, cazuri de automutilări, auto sau heteroagresivitate, tentative de suicid, revolte ori alte forme de protest.

La data vizitei erau în refuz de hrană două persoane private de libertate, care au beneficiat de consiliere psihologică. De altfel, aceste aspecte au reieșit și din examinarea documentelor din cadrul cabinetului medical al unității vizitate.

³ LGBT este un acronim care se referă la colectivitatea lesbiană, gay, bisexuală și transsexuală.

Potrivit dispozițiilor art. 41 și art. 42 din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal:

- persoana condamnată trebuie să fie inclusă în activități educative, culturale, terapeutice, de consiliere psihologică și asistență socială, moral-religioase, instruire școlară și formare profesională, iar specialiștii serviciului de educație și asistență psihosocială întocmesc un Plan individualizat de evaluare și intervenție educativă și terapeutică, în care consemnează activitățile și programele recomandate, în funcție de riscurile și nevoile identificat;

- tinerii condamnați trebuie să fie incluși în programe speciale educaționale, de asistență psihologică și asistență socială, în funcție de vârsta și de personalitatea fiecăruia, iar la mutarea acestora într-un penitenciar de adulți, le vor fi reevaluate nevoile de educație și asistență psihosocială.

Or, activitatea de consilierea psihologică era deficitară, aspect ce rezulta din **existența unui număr foarte redus de fișe de consiliere individuală**, care au fost prezentate psihologului echipei de vizită, respectiv **8 în total**, dintre care, *patru erau din anul 2016, două din anul 2014 și două din anul 2013*.

În plus, aceste **aspecte au fost confirmate și de persoanele private de libertate intervievate cu ocazia vizitei**, unele dintre acestea menționând, fie că nu cunoșteau nicio procedură psihologică și, că, nu îl cunoșteau pe psihologul unității (de exemplu: cazul unui deținut intervievat, care fusese transferat de la alt penitenciar la Penitenciarul Găești cu aproximativ 7 luni înainte de vizită), fie că nu au participat la nicio activitate de tip psihologic (consiliere psihologică, evaluare sau program de intervenție de tip psihologic).

Persoanele private de libertate nu beneficiau de evaluare periodică, ceea ce contravine art. 167 alin. (3) din Regulamentul privind condițiile de organizare și desfășurare a activităților educative, culturale, terapeutice, de consiliere psihologică și asistență socială din penitenciare din 28.10.2011, aprobat prin Ordinul Ministrului Justiției nr. 2199/C din 28 octombrie 2011.

Astfel, conform art. sus menționat ”*pentru persoanele private de libertate repartizate în regimurile deschis și semideschis, evaluarea periodică se realizează cel puțin o dată la 6 luni, dar nu mai târziu de termenele stabilite de Lege*”.

Singurele evaluări psihologice au fost cele finale, pentru comisia de liberare sau cele pe care deținuții le aveau deja, în dosarul personal, de la alte penitenciare.

De asemenea, **persoanele private de libertate transferate din alte penitenciare la unitatea vizitată nu beneficiau de evaluarea periodică, deși se impunea acordarea unei consultații psihologice**, având în vedere că **transferul repetat al deținutului poate avea efecte periculoase asupra stării lui psihice și fizice** și, în unele situații, poate constitui un tratament inuman și degradant (în acest sens sunt și Normele Comitetului European pentru Prevenirea Torturii sau Pedepselor Inumane sau Degradante [CPT] - paragraful 57 din Secțiunea II - PENITENCIARE).

La momentul vizitei, **nu exista nicio baterie de teste psihologice sau instrumente psihologice standardizate și cu licență pentru psihologii unității penitenciare.**

De asemenea, **a fost constatată o neconcordanță între documentele întocmite de psihologul unității penitenciare și orarul acestuia**. Astfel, *în orar*, pentru evaluarea psihologică finală *era prevăzută o oră și jumătate*, în zilele de miercuri, joi și vineri, iar *din registrul psihologului din cadrul unității penitenciare reieșea că au fost evaluate psihologic 10-12 persoane private de libertate într-o singură zi*.

În plus, în orarul specialistului psiholog, din luna iulie 2016, apăreau activități precum consiliere psihologică, evaluare psihologică pe parcurs, pentru care **nu au fost prezentate documente justificatoare**.

Activitățile și programele de grup se desfășurau în sala de mese din cadrul fiecărei secții de deținere, iar **consultațiile individuale aveau loc în biroul supraveghetorului/șefului de secție**.

Din documentele puse la dispoziție de șeful Serviciului Reintegrare Socială, coroborate cu interviurile cu deținuții, a rezultat că, în perioada ianuarie-august 2016

psihologul unității penitenciare a desfășurat două programe de intervenție psihologică specifică, respectiv:

- a) pentru deținuții foști consumatori de droguri,
- b) pentru diminuarea furiei.

Ambele programe au cuprins câte două grupe fiecare, cu 10 persoane private de libertate în fiecare grupă. Primul program a fost finalizat de 11 persoane private de libertate, iar al doilea program, de 15 persoane private de libertate.

3) Situația deceselor: din anul 2015 până la data vizitei (11.08.2016), a existat **un singur deces**, în data de 07 ianuarie 2016. **Cauza decesului**, conform certificatului medical constatator al decesului nr. A3/13/08.01.2016, emis de Serviciul de Medicină Legală Dâmbovița – **”moarte de etiologie neprecizată”**.

Certificatul medical constatator al decesului a fost singurul document pus la dispoziția echipei de vizită. Însă, nu au fost puse la dispoziția echipei de vizită și acte din care să rezulte că administrația Penitenciarului Găești:

- a sesizat judecătorul de supraveghere a privării de libertate, parchetul și Direcția medicală din cadrul Administrației Naționale a Penitenciarelor (ANP) în legătură cu decesul persoanei condamnate – conform art. 52 alin. (1) din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, coroborat cu art. 79 din Ordinul nr. 429/2012 privind asigurarea asistenței medicale persoanelor private de libertate aflate în custodia Administrației Naționale a Penitenciarelor, emis de Ministerul Justiției și Ministerul Sănătății.

4) Situația sancțiunilor și recompenselor persoanelor private de libertate în perioada 01.01 – 31.07.2016, rezultată din actele puse la dispoziția echipei de vizită de către conducerea Penitenciarului Găești:

Au fost întocmite un număr de **59 de rapoarte de incident** persoanelor private de libertate ca urmare a comiterii de abateri disciplinare, din acestea 7 au fost clasate de către comisia de disciplină și 8 au fost anulate de instanța de judecată și au fost aplicate un număr de **44 sancțiuni disciplinare**.

Au fost acordate un număr de **880 de recompense**, din care: •553 suplimentarea dreptului la pachet și vizită; •51 suplimentarea dreptului la pachet; •16 suplimentarea dreptului la vizită; •8 suplimentare vizită intimă; •18 învoire de o zi; •4 învoire de 2 zile; •5 învoire de 3 zile; •4 învoire de 5 zile; 1 învoire de 7 zile; •3 motive umanitare.

5) Acordarea dreptului la pachet, vizită și corespondență: în cadrul sectorului de acordare a drepturilor la pachet, vizită și corespondență din unitatea vizitată își desfășura activitatea un număr de 8 cadre organizate în două ture, astfel încât, asigura funcționarea sectorului într-un program de 12 ore.

În sala amenajată pentru acordarea vizitelor se puteau acorda simultan *6 vizite fără dispozitiv* de separare între persoanele private de libertate și familiile acestora, *o vizită cu*

dispozitiv și o vizită on-line. În cadrul Penitenciarului Găești era amenajată și dotată *o cameră pentru acordarea dreptului la vizita intimă.*

În ceea ce privește acordarea dreptului la corespondență, menționăm că la nivelul penitenciarului erau montate mai multe cutii poștale, de unde, potrivit susținerilor conducerii Penitenciarului Găești, lucrătorii Poștei Române veneau și ridicau zilnic corespondența depusă.

În acest fel, *administrația unității penitenciare vizitate respecta și dispozițiile legale, naționale și internaționale*, prevăzute în art. 68 și art. 69 din Legea nr. 254/2013, coroborate cu art. 138 și art. 145 din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013, Regulile Mandela (regula nr. 58, pct. 1 și 2) și Normele CPT (paragraful 51), referitoare la dreptul la vizită și vizita intimă, la *”Legătura cu lumea exterioară”* a persoanelor private de libertate.

6) Acordarea dreptului la convorbiri telefonice: în aplicarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal și a Regulamentului din martie 2016 de aplicare a Legii 254/2013, precum și al Regulamentului de Ordine Interioară (ROI) al Penitenciarului Găești nr. P232497/08.07.2016, Directorul Penitenciarului

Găești a emis Decizia din 22.12.2015, potrivit căreia, **deținuții aveau dreptul să efectueze convorbiri telefonice**, pe cheltuiala lor, de la telefoanele instalate în incinta locului de deținere, cu **cel mult 10 persoane**, din exteriorul penitenciarului, atât din țară, cât și din străinătate.

În funcție de regimurile de executare în care erau incluși, deținuții puteau efectua convorbiri telefonice, în intervalul orar de efectuare a apelurilor telefonice, cuprins între orele 08 – 22, după cum urmează:

- **zilnic**, deținuții arestați preventiv în curs de judecată, cei cărora li se aplica regimul deschis și semideschis, puteau efectua **10 apeluri telefonice**, cu **durata maximă cumulată de 60 de minute**;

- **zilnic**, deținuții cărora li se aplica regimul de maximă siguranță, regimul închis, precum și care prezentau risc pentru siguranța penitenciarului, puteau efectua **3 apeluri telefonice**, cu **durata maximă cumulată de 30 de minute**.

Față de cele expuse, în temeiul art. 29¹¹ alin. (1) și art. 29¹⁵ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Avocatul Poporului

RECOMANDĂ

Conducerii Penitenciarului Găești să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

- 1) **asigurarea calității corespunzătoare a apei potabile**, conform prevederilor Legii nr. 458/2002 privind calitatea apei potabile, republicată, modificată și completată cu Legea nr. 311/2004 (art. 4, art. 5, art. 6, art. 12), având în vedere că, în lunile februarie, mai și iulie 2016, din interpretările/concluziile buletinelor de analiză ale Departamentului de Supraveghere în Sănătate Publică (DSSP), județul Dâmbovița, s-a constatat neconformitatea calității apei în raport de prevederile legale sus-menționate;

- 2) **întocmirea unui Registru special** în care să se consemneze semnele evidente de agresiune, existența mărcilor traumatiche sau a semnelor fizice de rele

tratamente, abuzuri sau tortură, anul, luna, ziua și ora examenului medical, datele de identificare ale deținutului, descrierea urmelor de violență, proveniența acestora conform afirmațiilor deținutului și recomandările medicale, potrivit art. 72 din Legea nr. 254/2013, art. 159 alin. (8) din Regulamentul din 10.03.2016 de aplicare a Legii nr. 254/2013, Ansamblului de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților, denumit Regulile Nelson Mandela (6, 8 și 34), ținând seama că, la data vizitei, semnele evidente de agresiune erau înregistrate în opisul de consultații medicale curente, atunci când apăreau astfel de cazuri;

3) respectarea obligațiilor legale prevăzute în art. 4 și art. 29⁸ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, referitoare la obligația autorităților publice de a pune la dispoziția instituției Avocatul Poporului, în condițiile legii, informațiile, **documentele** sau actele pe care le dețin în legătură cu petițiile care au fost adresate instituției Avocatul Poporului, precum și cele referitoare la sesizările din oficiu și la vizitele anunțate sau inopinate pe care aceasta le efectuează pentru îndeplinirea atribuțiilor specifice Mecanismului național de prevenire a torturii în locurile de detenție, acordându-i sprijin pentru exercitarea atribuțiilor sale, motivat de faptul că, la data vizitei nu au fost puse la dispoziția echipei de vizită acte din care să rezulte că a fost sesizat judecătorul de supraveghere a privării de libertate, parchetul și Direcția medicală din cadrul Administrației Naționale a Penitenciarelor (ANP) în legătură cu decesul persoanei condamnate;

4) examinarea posibilității achiziționării unei ambulanțe noi, dotată corespunzător cu echipamente și materiale necesare acordării primului ajutor, care să asigure, în caz de urgență, transportul sanitar la consulturi și/sau internări în alte unități spitalicești, al unuia sau al mai multor deținuți-bolnavi, pe targă și/sau scaune, conform Legii nr. 254/2013 (art. 71), Regulilor Nelson Mandela (27), având în vedere că, autosanitară de care dispunea Penitenciarul Găești la data vizitei era veche și nu avea dotările minime necesare acordării primului ajutor, transportul acestora realizându-se prin apelarea telefonică a numărului de urgență 112;

5) examinarea posibilității achiziționării unor frigidere pentru toate camerele de detenție sau cel puțin pentru locurile destinate în acest sens în cadrul

secțiilor de deținere, având în vedere că, la data vizitei, nu s-a constatat prezența acestora decât în bucătărie și blocul alimentar, iar păstrarea produselor alimentare perisabile în condiții improprii, mai ales pe timpul verii, poate duce la alterarea acestora și constituie un risc major de declanșare a unor epidemii;

6) suplimentarea numărului de asistenți sociali pentru asigurarea unui raport de cel puțin 1 asistent social la 100 deținuți, având în vedere prevederile legale aplicabile în speța de față, respectiv 89 alin. (2) și art. 188 alin. (2) din Legea nr. 254/2013, art. 187 și art. 188 din Regulamentul din 10.03.2016 de aplicare a Legii nr. 254/2013, raportate la dispozițiile prevăzute în art. 190 alin. (3), art. 195 și art. 212 Regulamentul privind condițiile de organizare și desfășurare a activităților educative, culturale, terapeutice, de consiliere psihologică și asistență socială din penitenciare, aprobat prin Ordinul Ministerului Justiției nr. 2199/2011 și motivat de faptul că la data vizitei era alocat un singur asistent social la 364 de persoane private de libertate aflate în penitenciar, astfel că cele mai multe dintre acestea nu reușeau să acceseze serviciile de asistență socială;

7) sprijinirea asistenților sociali în vederea formării profesionale continue și încurajarea schimbului de experiență între asistenții sociali din mediul penitenciar;

8) sprijinirea la nivel instituțional a activităților de asistență socială din mediul penitenciar prin realizarea de programe/proiecte comune cu autoritățile publice locale și cu mediul ONG din comunitatea în care se află Penitenciarul Găești

9) efectuarea demersurilor legale pentru încadrarea cu personal, conform organigramei, prin ocuparea posturilor vacante;

10) realizarea evaluărilor psihologice periodice cel puțin o dată la 6 luni, dar nu mai târziu de termenele stabilite de Lege și stabilirea unor măsuri în cazul identificării unor riscuri și nevoi psihologice sau evidențierii unor regrese în plan psihocomportamental, conform art. 89 alin. (8) și art. 188 alin. (2) din Legea nr. 254/2013, art. 187 și art. 188 din Regulamentul din 10.03.2016 de aplicare a Legii nr. 254/2013 din Legea nr. 254/2013, raportat la art. 167 alin. (3) din Regulamentul aprobat prin Ordinul Ministrului Justiției nr. 2199/C din 28 octombrie 2011;

11) achiziționarea unor instrumente validate științific de identificare a nevoilor și riscurilor psihologice;

12) sprijinirea ofițerilor psihologi în vederea formării profesionale continue;

13) îmbunătățirea activității de asistență socială și consiliere psihologică.